říjen / 2025

NEWSLETTER

institut VÁCLAVA KLAUSE

Editorial

Václav Klaus: Nestačí jen vyvěsit prapory a dát si za klopu trikolóru

IVK ke 100. výročí narození Margaret Thatcherové

Václav Klaus: 100 let od narození Margaret Thatcherové: pohled z Prahy

Ladislav Jakl: Jde o hodně, ale jinde než jen v politice

Jiří Weigl: Povolební křižovatky

Ivo Strejček: Bude mít vznikající vláda odvahu zlepšit české školství?

ŘÍJNOVÝ GRAF IVK

Kdo víc nechce děti

Průměrný počet dětí narozený v USA lidem s rozdílnými politickými postoji

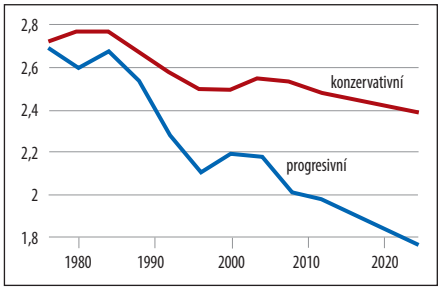

Zdroj: Financial Times, 2025

Institut Václava Klause o.p.s.
Šárecká 15/29
160 00 Praha 6
e-mail: office@institutvk.cz
www. institutvk.cz

IVK – Newsletter
Institutu Václava Klause
Registrace MK ČR E 11024
Periodicita: měsíčník
Datum vydání: 31. 10. 2025

Nestačí jen vyvěsit prapory a dát si za klopu trikolóru

Václav Klaus

Dámy a pánové, vážení přátelé, na tomto místě, před budovou, ve které byla 28. října 1918 vyhlášena Československá republika, se scházíme již po šesté. Z obvyklých uzavřených sálů nás sem vyvedla covidová hysterie. Už na toto smutné a tolik ponižující období trochu zapomínáme.

Začala se trochu neplánovaně rodit tradice, kterou bychom se měli snažit udržet. Náš institut se organizací dnešního setkání k této tradici hlásí. Pro nás den 28. října 1918 znamená významný okamžik našich dějin. Po staletích cizí nadvlády jsme mohli začít rozhodovat o sobě sami. Nescházíme se tady, abychom připomínali den znárodnění nebo den federalizace našeho státu.

Byli jsme svědky mimořádně agresivní předvolební kampaně, která zanechala nemalé bolavé rány, ale měli bychom všichni přijmout, že i kampaň, i volby jsou již za námi.

Dnešní setkání se koná ve dnech, kdy jsme ještě zahlceni událostmi kolem našich nedávných parlamentních voleb a kdy – ani po čtyřech týdnech – ještě není úplně jasné, jaká vláda a kdy na jejich základě vznikne. Nám, kteří se tu dnes setkáváme, však v tuto chvíli nejde o politickou agitaci, i když volby výraznou změnu v rozložení politických sil u nás přinesly. A my jsme tomu rádi. Je povinností vítězů voleb tuto změnu při konstrukci vlády prosadit, protože jinak by došlo k nesmírnému zklamání nemalé části voličů a mohlo by to vést až k poškození motivace účastnit se budoucích voleb. Nebude to snadné, když vidíme, že se poražení ve volbách vzdát nechtějí a že se – ve spolupráci s mocnými médii – snaží budování nové vlády co nejvíce komplikovat.

Chtěl bych dnešního svátku České republiky využít i k tomu, abych vyzval ke zklidnění společenské a politické atmosféry v zemi. Byli jsme svědky mimořádně agresivní předvolební kampaně, která zanechala nemalé bolavé rány, ale měli bychom všichni přijmout, že i kampaň i volby jsou již za námi.

Musíme si přát, aby poražení přijali svoji porážku a aby se dále nepokoušeli jitřit napjatou atmosféru v zemi. Vítěze bychom měli vyzvat k tomu, aby se svým úspěchem nakládal pokorně a uvážlivě a aby lidem naší země nabídl optimistickou budoucnost.

Nepokračujme ve stejné stylu. Musíme si přát, aby poražení přijali svoji porážku a aby se dále nepokoušeli jitřit napjatou atmosféru v zemi. Vítěze bychom měli vyzvat k tomu, aby se svým úspěchem nakládal pokorně a uvážlivě a aby lidem naší země

EDITORIAL

Říjnové číslo našeho newsletteru se nese ve znamení připomínek ale i nových začátků po proběhlých parlamentních volbách. Zatímco jsme si připomněli vznik samostatného státu a sto let od narození Margaret Thatcherové, probíhá u nás hledání nové vlády a s ní vyvstává i otázka, kam se bude česká politika ubírat.

Václav Klaus ve svém projevu před Obecním domem připomíná, že nestačí jen vyvěsit prapory a dát si za klopu trikolóru. Výročí 28. října chápe jako závazek k obhajobě státní suverenity, varuje před unifikací Evropské unie a připomíná, že „naši předkové věděli, že nestačí zbavit se monarchie, ale že musíme umět rozhodovat o sobě sami".

Druhý text Václava Klause v tomto vydání je věnován Margaret Thatcherové, „jediné významné západní političce, která si dovolila pochybovat o bezmezné víře v evropskou unifikaci". Vystoupení Václava Klause na vzpomínkovém semináři ke kulatému výročí od narození britské premiérky je nejen osobní vzpomínkou člověka, který měl k Železné lady z českých politiků nejblíže,

(Pokračování ze strany 1)

ale i obhajobou principů, na nichž stála transformace 90. let.

Jiří Weigl v analýze povolebního vývoje upozorňuje, že „prosazení změn v dosavadním směřování české politiky bude podstatně obtížnější, než se mnohým mohlo zdát v euforii o volebním víkendu". Přináší střízlivý pohled na zákulisí vyjednávání i na obtížnost naplňování programových slibů.

Ivo Strejček se zamýšlí nad stavem českého školství a ptá se, „zda má budoucí vláda odvahu zlepšit české vzdělávání". Kritizuje „kompetenční" přístup, který podle něj vede k povrchnosti, a apeluje na návrat k náročnosti, znalostem a úctě k roli rodiny.

Ladislav Jakl ve své glose připomíná, že skutečné změny se odehrávají mimo rámec voleb. „Stát je mocný, ale není všemocný," píše. „O tom, kam se bude česká společnost ubírat, rozhodne společenské klima a vůle držet se všeho, co se osvědčilo a zároveň ochota učit se novému a dobrému."

Filip Šebesta

nabídl optimistickou budoucnost. V dnešním rozpolceném světě to není a nebude lehké.

Dnes jsme se sešli, abychom si připomněli nejvýznamnější událost našich moderních dějin, kterou bylo nejen ukončení našeho velmi nesamostatného postavení v rámci Rakousko-uherské monarchie, ale současně pokus začít budovat nový, v minulosti nikdy neexistující, československý stát. Když jsem diktoval tuto větu, byl jsem svou asistentkou dotázán, zda ve slově československý má, nebo nemá být pomlčka. Řekl jsem, že to chci bez pomlčky, protože debata o pomlčce mně, a jistě nejen mně, připomíná počátek roku 1990 a – se sporem o pomlčku spojený – zárodek rozpadu původního Československa. Připomínám, že se naše republika oficiálně jmenovala česko-slovenská (tedy s pomlčkou) jen v tragických měsících mezi listopadem 1938 a březnem 1939. V žádném jiném okamžiku.

Vznik našeho novodobého státu byl výsledkem staletého úsilí mnoha generací našich předků. I jim jsme povinni dbát o svobodnou a nezávislou existenci naší země i v budoucnosti.

Vznik našeho novodobého státu byl výsledkem staletého úsilí mnoha generací našich předků. I jim jsme povinni dbát o svobodnou a nezávislou existenci naší země i v budoucnosti.

Dnes už jsme úplně jinde. Dnes jsme Českou republikou. Před 107 lety bylo cílem, o který usilovala řada předcházejících generací, vytvoření samostatného a svrchovaného státu. Nestačilo zbavit se monarchie. Naši předkové před 107 lety dobře věděli, že musí vytvořit demokratický politický stát na republikánském základě. Cílem nebylo jen zbavit se podřízenosti na Vídni. Povinností bylo vytvořit předpoklady pro možnost dobře rozhodovat se o sobě sami, z Prahy. To první bylo snadnější než to druhé.

Nestačilo zbavit se monarchie. Naši předkové před 107 lety dobře věděli, že musí vytvořit demokratický politický stát na republikánském základě.

Naše první republika nevydržela dlouho, jen dvě desetiletí. Na konci třicátých let jsme se dostali do područí nacistického Berlína a – po krátkém nadechnutí se mezi koncem druhé světové války a únorem 1948 – jsme začali být řízeni z Moskvy. I v těchto nelehkých chvílích – a moje generace to může dosvědčit – si naši rodiče a prarodiče 28. říjen 1918 připomínali a snili o tom, že bude naše samostatnost a svrchovanost opět obnovena. To se stalo až pádem komunismu v listopadu 1989 a my tím dostali novou příležitost organizovat si události v zemi podle svého.

Devadesátá léta, která jsou v dnešní době politicky zcela záměrně znevažována a karikována, byla desetiletím mimořádné svobody. Takových okamžiků v našich dějinách nebylo mnoho. Měli bychom být na toto období pyšní a dělat všechno pro to, aby navždy nezvítězily jeho falešné interpretace, ke kterým bohužel hodně přidávala i minulá Fialova vláda. Věřím, že to Vy, kteří jste dnes před Obecní dům přišli, cítíte stejně.

Cílem nebylo jen zbavit se podřízenosti na Vídni. Povinností bylo vytvořit předpoklady pro možnost dobře rozhodovat se o sobě sami, z Prahy. To první bylo snadnější než to druhé.

Nejde však jen o léta devadesátá, i když bez jejich racionální interpretace další vývoj možný není, resp. bude nevyhnutelně zcela vychýlený. Musí nám jít hlavně o dnešek.

Stali jsme se – naší vlastní volbou, ale příliš možností pro volbu jinou jsme neměli – podílníkem na dnešní fázi vývoje evropského integračního procesu. Ten je charakterizován stále zesilující politickou unifikací členských zemí Evropské unie, což vytváří novou, jinou, zdánlivě moderní a starým tradicím a zvyklostem se vysmívající ztrátu svrchovanosti a samostatnosti evropských zemí. Nic nového na tom není. Náš dnešní stát je svrchovaný už jen formálně a stále více je podřizován a sám se podřizuje bruselské byrokracii. Tak jsou dnešní evropské parametry nastaveny a siláckými výkřiky je nezměníme.

Našimi defétisty i některými našimi sousedy je nám vnucováno, že jsme malí, málo významní, ve světě nedůležití a že se proto musíme přimknout k někomu nebo něčemu velkému a touto cestou se stát velkými. To je samozřejmě naprostá mystifikace. Tím se velkými nestaneme. Ani německý protektorát, ani příslušnost k sovětskému impériu z nás velké neudělaly. Naopak, byli jsme stále menšími. Až hrozilo, že nebudeme ničím.

Evropská unie samozřejmě není ani nacistickým Německem, ani komunistickým Sovětským svazem, ale její – v posledních desetiletích provedená transformace z ekonomické integrace na politickou unifikaci – vyvolává některé podobné důsledky.

Mezi ně patří neúměrná, a stále rostoucí centralizace rozhodování v Bruselu, přejímání nám cizích, neautentických ideologií, dnes zejména ideologie zelené, pouhá fiktivnost Evropského parlamentu, ač ten měl této unii dodávat demokratizační prvek, nedohlédnutelnost z centra do každého koutu evropského kontinentu, a v neposlední řadě přirozeně existující zájmová heterogennost tohoto seskupení.

Náš dnešní stát je svrchovaný už jen formálně a stále více je podřizován a sám se podřizuje bruselské byrokracii. Tak jsou dnešní evropské parametry nastaveny a siláckými výkřiky je nezměníme.

To všechno nutně vede k tomu, že na každý „zájem" i při nejlepší vůli není možné dovidět. Navíc jde strašně moc o to, jestli tam ona „nejlepší vůle" vůbec je, nebo zda vítězí a rozhoduje vůle největší a nejsilnější. Zda nevítězí vůle, která veškerý nesouhlas označuje za populismus nebo extremismus.

Tady ale nejsme na politickém semináři. Proto už to dále nebudu prodlužovat. Svým vystoupením jsem chtěl přispět k tomu, abychom si i v den našeho státního svátku souvislosti tohoto typu uvědomovali a abychom o nich uvažovali. Abychom jen nevyvěsili prapory a nedali si za klopu trikolóru. Už řadu let hrozí, že se právě v toto oslavy 28. října proměňují. A že se – místo toho, aby byly oslavou toho, co se stalo v říjnu 1918 – proměňují v předávání státních vyznamenání. To nedopusťme.

Děkuji Vám za pozornost.

Shromáždění IVK k uctění výročí vzniku samostatného československého státu před pamětní deskou na pražském Obecním domě, 28. 10. 2025

100 let od narození Margaret Thatcherové: pohled z Prahy

Václav Klaus

Před deseti dny jsem na téma našeho dnešního setkání, kterým je 100 let od narození Margaret Thatcherové, mluvil na konferenci, kterou v Budapešti zorganizoval náš dlouholetý přítel, blízký spolupracovník Margaret Thatcherové, John O'Sullivan. Jeden z autentických pamětníků. Bylo to za účasti i velmi reprezentativní skupiny významných britských politiků tehdejší doby a členů nejužšího týmu této velké britské premiérky. Ve svém projevu jsem tam mimo jiné vyjádřil obavu, že u nás toto výročí tak velkolepě oslavováno nebude. Pak mne napadlo zorganizovat v rámci IVK toto dnešní setkání. Děkujeme za Vaši přítomnost.

Dovolte mi – v trochu pozměněné a rozšířené verzi – zopakovat hlavní myšlenky svého budapešťského vystoupení.

Nechci spekulovat o tom, jak je (či včera bylo) sté výročí narození Margaret Thatcherové oslavováno v její vlastní zemi, v zemi, kterou právě ona – a z pohledu mnohých z nás výrazně pozitivně – ovlivnila a změnila. Jsem si jist, že mnozí Britové toto výročí slavili či slaví, ale pochybnosti mám o její vlastní politické straně, která prochází – když to řeknu velmi jemně – složitým obdobím. Jsem přesvědčen, že je to v nemalé míře proto, že se tato strana, britská Konzervativní strana, zřekla jejího odkazu.

Ještě větší pochybnosti mám o současné labouristické vládě a jejím premiérovi, který – při evidentním nezvládání své vládní funkce (anebo právě proto) – o to usilovněji zakládá koalice ochotných a zcela nezodpovědně přispívá k vyvolání válečné atmosféry v Evropě. Ať to ale nesrovnává s Mnichovem v roce 1938. Tehdy šlo o něco úplně jiného. (Viz. má kniha Od Mnichova po Ukrajinu, Praha, Olympia, 2025.)

I v komunistickém Československu nebylo u nás málo těch, kteří Lady Thatcher vnímali jako zcela mimořádnou osobnost, na první pohled bylo zřejmé, že byla v mnoha ohledech jiná než běžní politikové Západu.

Možná ale nedoceňuji britskou slušnost a vrozenou zdvořilost. Tedy to, čemu jsme v předprogresivistické době byli zvyklí říkat britské „good manners".

I v komunistickém Československu nebylo u nás málo těch, kteří Lady Thatcher vnímali jako zcela mimořádnou osobnost, na první pohled bylo zřejmé, že byla v mnoha ohledech jiná než běžní politikové Západu. Věděli jsme, že se jí podařilo vrátit Velkou Británii zpět ke kapitalismu. Věděli jsme, že rozhodně hájila to, na co Evropa začínala stále více zapomínat – základní konzervativní hodnoty jako svobodný trh, volný obchod a politickou svobodu a pluralitu. Věděli jsme, že vyhrála mnohé i námi za komunismu sledované bitvy, zejména zcela klíčovou stávku horníků, což zcela změnilo atmosféru v zemi. Věděli jsme, že se důsledně stavěla proti komunismu a socialismu ve všech jejich podobách a převlecích a že, spolu s Ronaldem Reaganem, svým neústupným postojem vůči sovětskému komunismu významně přispěla k jeho pádu.

Až do listopadu 1989 jsme měli možnost aktivity Margaret Thatcherové sledovat pouze na dálku a zprostředkovaně. Dnešní mladé generace jen těžko mohou pochopit a domyslet, že se člověk jako já dostal do Velké Británie poprvé až v roce 1990, ve věku svých téměř padesáti let. Byl jsem tam tehdy jako ministr financí nově svobodného Československa, abych s tehdejším britským ministrem financí, dnes lordem Normanem Lamontem, podepsal smlouvu o zamezení dvojího zdanění mezi našimi zeměmi. (Mimochodem, smlouvu připravenou už předchozí komunistickou vládou. Tyto aspekty před- a polistopadové nenulové kontinuity fungování našeho státu lidé u nás dnes netuší a neznají.)

I bez možnosti cestovat na Západ, jsme ji mnozí vnímali jako někoho, kdo změnil svět a běh dějin.

Do pádu komunismu byla Margaret Thatcherová pro nás velmi daleko a nedostupná. Vůbec by mne ani nenapadlo pomyslet na to, že bych se s ní někdy mohl setkat. Přesto jsme ji, i bez možnosti cestovat na

IVK ke 100. výročí narození Margaret Thatcherové

13. října 1925 se v anglickém Granthamu narodila bývalá britská premiérka a jedna z nejvýznamnějších osobností světové politiky 20. století paní Margaret Thatcherová. Významně ovlivnila a inspirovala návrat naší země ke svobodě a demokracii. Členové Institutu Václava Klause si proto dnes s úctou a obdivem k této významné britské političce připomínají 100. výročí od jejího narození.

Tomuto významnému výročí bude náš institut věnovat zítra, 14. října 2025, vzpomínkovou akci, na které před pozvaným publikem vystoupí s hlavním projevem prezident Václav Klaus, kterého s Margaret Thatcherovou pojila nejen ideová a politická blízkost, ale i osobní přátelství. Z celé slavnostní události bude pořízen záznam, který bude posléze k dispozici na webových stránkách Institutu Václava Klause.

Už dnes ale připojujeme odpovědi Václava Klause na otázky, které mu v souvislosti se 100. výročím narození Margaret Thatcherové položily slovenské Hospodářské noviny.

Z bohaté galerie společných fotografií Margaret Thatcherové a Václava Klause, dvou významných státníků, kteří k sobě měli blízko politicky i lidsky a často se v průběhu svých politických kariér setkávali, jsme vybrali fotografii ze slavnosti udělení čestného doktorátu Václavu Klausovi Univerzitou v Buckinghamu, při jehož příležitosti pronesla Margaret Thatcherová laudatio.

Členové Institutu Václava Klause, 13. 10. 2025

Václav Klaus a Margaret Thatcherová fotografováni u příležitosti udělení čestného doktorátu University of Buckingham tehdejšímu ministerskému předsedovi ČR, únor 1996.

Západ, mnozí vnímali jako někoho, kdo změnil svět a běh dějin.

Obdivovali jsme její názory, postoje a politiku. Ve všech těchto třech věcech byla mimořádná. O významných kontinentálních politicích tehdejší doby – kteří propadli iluzi tzv. helsinského procesu – jsme si mysleli, že podstatu socialismu a komunismu vůbec nepochopili. Už tehdy jsme byli přesvědčeni, že nám jen rasantní politické postoje Ronalda Reagana a Margaret Thatcherové mohou pomoci změnit naše životy, i když jsme – musím říci, že bohužel jen někteří – věděli, že největší úkol je na nás samotných. (K tomu jedna zajímavá zkušenost z nedávné Budapešti. Politici tam mluvili o Margaret Thatcherové a její roli při pádu komunismu. Její nejbližší spolupracovníci mluvili o tom, jak řešila domácí britská témata.)

Margaret Thatcherovou jsem vysoce oceňoval vždy a považoval ji za svůj politický vzor.

Margaret Thatcherovou jsem vysoce oceňoval vždy a považoval ji za svůj politický vzor. V posledních letech už unavené, slabé, měkké a evidentně málo funkční komunistické éry v naší zemi (a v celé střední a východní Evropě) se pro nás stala jedním ze symbolů nadějné budoucnosti. Jak před pádem komunismu, tak po něm jsme ji vnímali jako někoho, kdo k nám promlouvá a kdo nám rozumí více než jiní západní lídři. Důležité pro nás bylo zejména to, že nám i naslouchala. V politice vzácný jev.

Důsledně se stavěla proti všem variantám tzv. „třetích cest" – a právě o totéž jsme tehdy usilovali i my. Chtěli jsme „cestu první" – a tou byl kapitalismus. Z té doby pochází i můj dodnes občas citovaný výrok, který jsem vyslovil v Davosu v lednu 1990, že třetí cesta je tou nejrychlejší cestou do třetího světa.

Důsledně se stavěla proti všem variantám tzv. „třetích cest" – a právě o totéž jsme tehdy usilovali i my. Chtěli jsme „cestu první" – a tou byl kapitalismus.

Důraz paní Thatcherové na deregulaci a privatizaci britské ekonomiky se výrazně prosadil i v naší ekonomické transformaci. I ve Velké Británie bylo díky poválečné socializační éře co deregulovat a co privatizovat. Pomohla nám nejenom silnými slovy, ale i tím, že na naše ministerstvo financí, které jsem tehdy řídil, poslala svůj tým. Aby tam s námi seděl. Nejenom aby přijel, řekl několik moudrých slov, a zase odjel. Tak to dělali všichni ostatní, tzv. pomáhající nám.

Je třeba zmínit i to, že jsme i v době komunismu měli – alespoň někteří – nemalé pochybnosti o nekriticky přijímaném projektu evropské integrace, který už tehdy prodělával velmi problematické posuny. Už dávno to nebylo ono původní – pro nás velmi přijatelné – EHS. Evropské společenství se postupně začalo stále více posouvat od ekonomické integrace k politické unifikaci. Někteří si myslí, že to bylo v rozporu s myšlenkami poválečných, v Bruselu dodnes velebených tzv. otců-zakladatelů evropské integrace. Já si však myslím, že to je v souladu s nimi. Tito zakladatelé se to tehdy pouze neodvažovali říkat tak přímo a bezprostředně jak by chtěli, protože by pro to podporu získat nemohli.

Margaret Thatcherová byla jediným významným západním politikem, který si dovolil vyjádřit pochybnost o jednostranné, zcela pozitivní reakci Západu na německé znovusjednocení, které výrazně zvýšilo sílu a roli Německa v evropských záležitostech.

Tyto změny byly později institucionalizovány Maastrichtskou a Lisabonskou smlouvou, což nikdy nebylo a ani nemohlo být naším cílem. Už tehdy jsme chápali význam jejího projevu v Bruggách (v roce 1988) a byli jsme zklamáni, že se mu v západní Evropě nedostalo zasloužené podpory. Západoevropané, kterým chyběla naše zkušenost s komunismem, k naší velké lítosti narůstající rizika a hrozby necítili.

Odkaz Margaret Thatcherové žije a zůstane s námi — pokud ho my živí živým budeme udržovat.

Dovolím si přidat ještě jeden zdánlivý detail. Margaret Thatcherová byla jediným významným západním politikem, který si dovolil vyjádřit pochybnost o jednostranné, zcela pozitivní reakci Západu na německé znovusjednocení, které výrazně zvýšilo sílu a roli Německa v evropských záležitostech. Margaret Thatcherová to viděla hned od počátku jinak. My, Češi, se svými staletými historickými zkušenostmi s tímto naším sousedem, jsme měli – a někteří máme dodnes – obavy podobného typu. Nedávné zvolení Friedricha Merze německým kancléřem a jeho dosavadní politické kroky tyto obavy – v každém případě u mne – jenom posílily.

Měl jsem příležitost setkávat se s Margaret Thatcherovou opakovaně a byl jsem nesmírně poctěn, když mne jednou nazvala svým „nejlepším žákem" v nově svobodných zemích střední a východní Evropy. Jejím stoupencem a následovníkem jsem opravdu byl. A jsem dodnes.

Na oficiální návštěvu do Prahy přijela jako premiérka v září 1990 a velmi rychle jsme si porozuměli. V mém domácím politickém sporu s Václavem Havlem, který ve skutečnosti nechtěl kapitalismus, svobodné trhy a opravdové politické strany a jejich soupeření, se jednoznačně postavila na mou stranu – a řekla mu to v mé přítomnosti.

Její odchod z politiky rozhodně nebyl dobrovolný. Jejím náhlým politickým pádem v listopadu 1990 jsme byli mnozí zcela šokováni, i když někteří z vlastní zkušenosti dobře víme, jak se život politika pohybuje pořád na hraně. Byla to velká ztráta pro nás všechny – a jsem si jist, že o to větší pro Velkou Británii. Nebylo to rozhodnutí voličů. Byl to důsledek velmi křehké situace v britské Konzervativní straně, především pokud šlo o evropskou integraci, mimochodem, ještě před vznikem EU. Mnoho předních britských konzervativců tehdy stále ještě věřilo, a někteří věří dodnes, v krásu a kouzlo evropské unifikace.

V mém domácím politickém sporu s Václavem Havlem, který ve skutečnosti nechtěl kapitalismus, svobodné trhy a opravdové politické strany a jejich soupeření, se jednoznačně postavila na mou stranu – a řekla mu to v mé přítomnosti.

Nemám k dispozici žádný seznam našich vzájemných setkání, ale několik jich zmíním. Nemohu nepřipomenout např. to, jak jsme vedle sebe seděli několik hodin na vratkých a tvrdých dřevěných židlích za chladného prosincového dne před budovou maďarského parlamentu na pohřbu Józsefa Antalla, prvního postkomunistického premiéra Maďarska. Podobně nemohu nevzpomenout na odhalování sochy Winstona Churchilla v Praze na Žižkově – a to ne za chladného, ale přímo mrazivého počasí. Dlouho jsme potom londýnsky, tedy pro Prahu málo oblečenou paní Thatcherovou museli „rozmrazovat" v mé tehdejší parlamentní kanceláři. Pamatuji si dobře na její silný projev u příležitosti toho, když mi předávala čestný titul „Doctor of Science" na „své" University of Buckingham, kde tehdy působila jako kancléřka. Vzpomínám i na naše společná vystoupení na konferencích v italských Benátkách nebo v americkém Beaver Creeku.

Nikdy nezapomenu na náš rozhovor v roce 2004 v hotelu kdesi ve Washingtonu ve chvíli, kdy jsme tam oba přijeli na pohřeb Ronalda Reagana. Vedli jsme tam spolu dlouhou debatu o tom, zda má druhý den ve Washingtonské katedrále nad Reaganovou rakví promluvit, nebo použít předem nahrané video. (Musím přiznat, že už pře- ▸

stávala věřit ve svou schopnost promluvit před mnoha lidmi naživo. To jsem se jí snažil rozmluvit, ale marně.) Velmi pečlivě si zorganizovala i svůj vlastní pohřeb (kdo má mluvit, kdo kde sedět, jaká hudba se má hrát) a jako projev jejího přátelství a našeho vzájemného porozumění jsem vnímal to, že mne v katedrále sv. Pavla posadila do první řady nedaleko bývalých britských premiérů, vedle Henryho Kissingera.

Neověřoval jsem si žádné oficiální záznamy. Jsem si jist, že jsem na některé další důležité okamžiky zapomněl, ale budu vždy zastávat názor, že relevantní a hodné zmínky je jen to, co z minulosti zůstává v naší paměti. Když si na něco nevzpomínáme, asi to tak významné nebylo.

Odkaz Margaret Thatcherové žije a zůstane s námi — pokud ho my živí živým budeme udržovat. K mému velkému zklamání se dnešní politická realita, současné intelektuální klima i nálada veřejnosti velmi vzdálily od jejích názorů a od její doby. Platí to jak pro naší zemi, tak pro Evropu jako celek.

My v IVK jsme přesvědčeni, že potřebujeme nový Bruggský projev. Já sám jsem se o něco takového kdysi pokoušel v Evropském parlamentu v Bruselu. Viktor Orbán to odvážně dělá v Bruselu a Štrasburku znovu a znovu. Nově vzniklí „Patrioti pro Evropu" slibují v něčem podobný postoj. Přesto se obávám, že pomalu, ale jistě směřujeme do „Brave New World" – do světa, proti kterému Margaret Thatcherová během svého života a politické kariéry tak úspěšně bojovala. Potřebovali bychom ji v Evropě i dnes. Zejména by to bylo třeba v nějaké velké evropské zemi. Ty malé oni moc vážně neberou.

Vzpomínkový seminář IVK, Praha, 14. 10. 2025

Jde o hodně, ale jinde než jen v politice

Ladislav Jakl
člen správní rady IVK

Tyhle řádky píšu den před volbami, uprostřed všeho politického předvolebního třeštění. Ale už nyní si klidně dovoluji předpovědět, že se u nás v naší politice i společnosti toho po volbách reálně změní mnohem méně, než by se z dnešních vypjatých dilematických hesel mohlo zdát. Pro mnohé se toho změní málo bohužel, pro někoho bohudík.

Stát dnes ovlivňuje mnoho věcí, které zasahují do našich každodenních životů. Polovinu vydělaných peněz nám sebere a přerozdělí je podle různých, často velmi pochybných kritérií. Zavaluje nás mnoha novými pravidly, omezeními, příkazy, zákazy, limity, kvótami a regulacemi. Není proto divu, že se lidé o politiku, tedy o střet koncepcí, jak vést stát, horečně zajímají, i když část tohoto zájmu se odvíjí spíše od té části politiky, která má charakter jakési mediální reality show.

Unás v naší politice i společnosti se toho po volbách reálně změní mnohem méně, než by se z dnešních vypjatých dilematických hesel mohlo zdát.

Stát je mocný, silný a všudypřítomný. Ale není všemocný a mnoho procesů probíhá bez něj, kolem něj, mimo něj a někdy i jemu navzdory. Jsou to civilizační a společenské procesy, které vidíme všude kolem sebe jako ve zrychleném filmu. Stát a jeho mašinérie může některým těmto procesům trochu napomoci, jiné zase trochu brzdit. Ale pro jejich vývoj je mnohem důležitější společenské klima, společenská vůle, veřejná debata a mezilidská komunikace než fungování jakékoli vlády.

Před rokem jsme sledovali velký politický zlom v USA. Ten je ale pouze vrškem příslovečného ledovce, kterým jsou živé společenské děje. Některé mají ohromnou setrvačnost a ponechají si svou dynamiku bez ohledu na změny v Bílém domě. Jiné naopak bublaly uvnitř americké veřejnosti dlouhá léta a jejich vyhřeznutí je mnohem podstatnější než výsledek amerických prezidentských voleb. Ten je jen jedním z mnoha projevů toho, co se reálně v americké společnosti děje v posledních letech.

Stát je mocný, silný a všudypřítomný. Ale není všemocný a mnoho procesů probíhá bez něj, kolem něj, mimo něj a někdy i jemu navzdory. Jsou to civilizační a společenské procesy, které vidíme všude kolem sebe jako ve zrychleném filmu.

Obdobné to je a bude i u nás. Dilemata kolem fungování společenských vztahů, kolem rodiny, multikulturalismu, přístupu k soukromí, k tradicím, kultům a okultům, i ke všemožným kulturním faktorům, kolem životního stylu, hierarchie hodnot, ctností, zvyků a módních pokrokových a pokrokářských vln, ta si bude muset naše společnost odžít bez ohledu na to, který papaláš bude zrovna sedět ve Strakovce.

Politika rozděluje společnost. Na tom není nic objevného. Snad ještě více ostatně společnost rozdělily názory na lockdowny a protiepidemické restrikce. Společnost dělí i postoje plynoucí z rozdílných zájmů a zásad mezigeneračních, z rozdílů mezi venkovem a velkoměstem, z odlišností mezi různými společenskými statusovými skupinami.

K tomu jednu poznámku. I když se nám to leckdy nezdá, ale jsme určitě nejhomogennější a vertikálně nejprostupnější společností světa. U nás nemá nikdo statusový škraloup, když si sám natírá plot nebo seká trávník, jako to mají třeba někde v Connecticutu. U nás nejsou formální a neformální zcela neprostupné profesní a společenské kasty, majitel fabriky klidně může sedět v hospodě u piva třeba s hrobníkem a nikomu to nepřijde divné. To je ohromná hodnota.

Společnost dělí i postoje plynoucí z rozdílných zájmů a zásad mezigeneračních, z rozdílů mezi venkovem a velkoměstem, z odlišností mezi různými společenskými statusovými skupinami.

Nechali jsme si ji navrtat nesmiřitelnými boji kolem roušek, injekcí či názoru na toho či onoho sympatického nebo nesympatického chlapíka v politickém divadle. Ale pořád nás drží pohromadě a nad vodou.

Tyhle volby nebudou ani poslední, ani nejpřelomovější ze všech přelomových. Život půjde dál. Ano, jaký to bude život, to bude v mnoha věcech záviset na státu, na úřadech, na rozhodnutí institucí. Ale ještě více bude to záležet na tom, kam se bude sunout celá česká společnost. A aby se nesunula splašeným tempem k tomu nejhoršímu v nejhorších scénářích, ale spíše aby pomalu a rozumným krokem zrála a držela se všeho, co se osvědčilo, a zároveň se učila novému a dobrému, k tomu bude muset nějak fungovat dohromady, v pospolitostech, ve vztazích, ve společenském životě.

U nás nejsou formální a neformální zcela neprostupné profesní a společenské kasty, majitel fabriky klidně může sedět v hospodě u piva třeba s hrobníkem a nikomu to nepřijde divné. To je ohromná hodnota.

Protože ti mladší z nás si za dvacet let na tyhle volby ani nevzpomenou. Ale budou žít takové životy a v takové společnosti, jakou necháme dnes klíčit mezi sebou, bez ohledu na procentní zisky politických uskupení.

3. 10. 2025

Povolební křižovatky

Jiří Weigl
výkonný ředitel IVK

Uplynul jeden celý týden od voleb, které překreslily politickou mapu v naší zemi. Z většiny těch, kteří volili proti současné vládě nespokojení s její politikou, ještě nevyprchala euforie z výsledku voleb, příznivci dnešní vládní sestavy naopak dávají najevo frustraci a znechucení. Přesto se zdálo. že vše je jasné, koalice ANO, SPD a Motoristů evidentní a vše může rychle směřovat k brzkému stavení nové Sněmovny a k nové vládě.

Signifikantní bylo už to, že zcela jasného volebního vítěze Babiše prezident Pavel oficiálně nepověřil jednáním o sestavení nové vlády. To je tradiční krok, který sice naše ústava nezná, ale přišel s ním v devadesátých letech prezident Václav Havel.

Události uplynulého týdne nás však přesvědčily, že všechno zdaleka nebude tak jednoduché. Strany vládní kolice uznaly svou porážku a Andrej Babiš je nezpochybnitelným vítězem voleb, ale to neznamená, že dosavadní progresivistický politický establishment složil zbraně. Signifikantní bylo už to, že zcela jasného volebního vítěze Babiše prezident Pavel oficiálně nepověřil jednáním o sestavení nové vlády. To je tradiční krok, který sice naše ústava nezná, ale přišel s ním v devadesátých letech prezident Václav Havel jako s jakýmsi mezikrokem, který neznamená přímo ústavou předpokládané jmenování premiéra, ale vytváří jakýsi puvoár pro vítěze voleb k vedení jednání směřujících k nové vládě. Oba Havlovi nástupci tuto tradici po volbách rovněž dodržovali a volebního vítěze formálně jednáním o sestavení vlády pověřovali. Prezident Petr Pavel nikoliv, což dává tušit, že povolební situaci nepovažuje za tak jasnou, jak se široké veřejnosti jeví, a hodlá v ní hrát jisté hry. Tuto domněnku umožňuje i jím stanovený termín svolání nové sněmovny až na 3. listopad, což je ve zdánlivě jasné politické situaci poměrně dlouhý odklad, který naznačuje, že se prezident snaží vytvářet prostor pro nějaký nový, pro něj a politické síly s ním spojené zřejmě přijatelnější vývoj situace.

Ta skutečně není tak jednoduchá, jak by se na první pohled při pohledu na volební výsledky mohlo zdát. Voliči se jasně vyjádřili pro změnu politiky, tak jak ji prováděla současná vládní koalice. Její zjevnou nekompetenci v klíčových hospodářských otázkách nemohlo zakrýt ani hysterické strašení Ruskem a sázka na vyhrocování válečného konfliktu na Ukrajině. Hnutí ANO a jeho předseda Babiš představují v tomto ohledu realističtější, pragmatičtější a přece jen kompetentnější alternativu mainstreamové politiky. Její charakteristikou je však absence jakéhokoliv ideového ukotvení a bezbřehost pragmatismu schopného absorbovat cokoliv od leva na pravo. Andrej Babiš sice zvláštním způsobem antagonizuje své politické odpůrce, kteří vůči němu dávají najevo až iracionální nenávist, ale fakticky věcně nereprezentuje žádný radikální rozchod s dosavadní mainstreamovou politickou praxí, a to jak ve vnitřní, tak v zahraniční politice – deficitní rozpočtové hospodaření, oportunistický přístup k Bruselu a konformismus v zahraniční politice jsou mu vlastní. Z tohoto pohledu byl obraz volebního Armageddonu se silami zla v čele s Babišem vlekoucím nás na Východ, jak jej líčil Fiala, zcela absurdní. Andrej Babiš s vládními lidovci již vládl a nepochybně by se dokázal shodnout i s dalšími součástmi dosavadní vládní koalice.

Andrej Babiš sice zvláštním způsobem antagonizuje své politické odpůrce, kteří vůči němu dávají najevo až iracionální nenávist, ale fakticky věcně nereprezentuje žádný radikální rozchod s dosavadní mainstreamovou politickou praxí.

Problematická není z tohoto pohledu ani jinak programově radikální SPD, která bývá dosavadním mediálně-politickým mainstreamem používána jako strašák, který má vznikající vládu u domácího většinového voliče i v zahraničí diskreditovat. Tomio Okamura je zkušený sněmovní matador, který stojí v čele na české poměry relativně početné strany, jejíž členové vyjadřují silnou nespokojenost s poměry i dosavadní politikou. Dobře se zabydlil v opoziční roli, která mu jako schopnému rétorovi svědčí, a jeho strana neoplývá politickými osobnostmi se zkušenostmi a jasnými vizemi v dílčích oblastech. V uplynulých volbách uspěl výrazně méně, než se všeobecně očekávalo, a dobře ví, že vládní angažmá v dnešní situaci je spíše než šancí na úspěch rizikem zdiskreditování se u svého elektorátu účastí na projektu, v němž bude mít velice omezený vliv.

Proto nedělá Andreji Babišovi žádné vážné problémy a po drobných peripetiích dává najevo, že se spokojí s velmi viditelnou pozicí předsedy Poslanecké sněmovny, zatímco vládní angažmá SPD ponechává prostřednictvím tzv. expertů v podstatě na Andreji Babišovi.

V nejobtížnější situaci jsou paradoxně Motoristé – jeden z evidentních vítězů voleb. Na rozdíl od ANO a SPD jsou političtí nováčci s neusazenými vlastními stranickými strukturami a co je nejpodstatnější – jsou programovou stranou. Voličskou podporu pro vstup do Sněmovny získali jako strana která hlásá pozitivní pravicový program opuštěný Fialovou ODS – ozdravení veřejných financí, nezadluženou budoucnost, svobodu slova, odstranění dotační přeregulované ekonomiky, radikální odpor proti Green Dealu, migraci a bruselskému diktátu. Proto jim ANO nevyluxovalo voliče jako SPD a STAČILO!. A navíc svůj program myslí vážně. A to je v současné konstelaci velmi problematické.

Je příznačné, že hlavní politický střet kolem sestavování vlády není dnes veden kvůli pro mainstream údajně extrémistické SPD, ale kolem vládního angažmá hlavních osobností Motoristů – Filipa Turka na zahraničí a Petra Macinky na životním prostředí.

Proto je příznačné, že hlavní politický střet kolem sestavování vlády není dnes veden kvůli pro mainstream údajně extrémistické SPD, ale kolem vládního angažmá hlavních osobností Motoristů – Filipa Turka na zahraničí a Petra Macinky na životním prostředí.

A Andrej Babiš dává najevo, že mu nestojí za to odolávat tlaku na eliminaci lídrů Motoristů z budoucí vlády. V pozadí je zřejmě i stejný postoj prezidenta Pavla. Pro Motoristy je to kritická situace – vítěz voleb dává najevo, že na jejich programové priority (především snižování rozpočtového schodku atd.) nehodlá brát zřetel, což je pro programově orientovanou mladou a mělce zakotvenou stranu fatální. Babiš chce mít svou vládu zcela pod kontrolou a nehodlá se svazovat nějakými programovými závazky či ústupky. Proto od počátku zdůrazňoval preferenci jednobarevné menšinové vlády svého hnutí podporované či tolerované parlamentními partnery. Dnes sice formálně jedná o vládě koaliční, ale chce, aby se příliš neodlišovala od jím preferované vlády jednobarevné.

Strany dosavadní vládní koalice se sice zaklínají nesmiřitelnými postoji k Babišovi a hnutí ANO, ale čas vše obrušuje a mění, staří antibabišovští lídři, jako Petr Fiala ▸

a Markéta Pekarová odcházejí, lidovci jsou lidovci, takže nikdo neví, co přinese budoucnost.

Obraz volebního Armageddonu se silami zla v čele s Babišem vlekoucím nás na Východ, jak jej líčil Fiala, byl zcela absurdní.

Motoristé dnes stojí před velmi těžkou volbou – ustoupit a stejně jako SPD podporovat Babišovu kvazijednobarevnou vládu nominací nějakých „odborníků" místo svých lídrů, a tak alespoň nějak krátkodobě kapitalizovat svůj spektakulární a nečekaný volební úspěch, nebo přinutit Babiše k ústupu a akceptovat Turka a Macinku ve vládě s tím, že možný negativní postoj prezidenta k jejich jmenování může situaci dále vyhrotit. I kdyby i touto soutěskou propluli, není vůbec jisté, jak by mohli tito začínající politici bez podpory premiéra ve velmi exponovaných vládních funcích úspěšně obstát a nezpronevěřit se svému programu.

A konečně se nabízí třetí varianta – jako úspěšná mladá pravicová strana odejít do opozice a soustředit se na vybudování pevných politických základů své existence a pokusit se převzít úlohu silného a věrohodného reprezentanta politické pravice u nás, kterou vyklidila ODS. Každopádně Motoristy čeká hned na počátku velmi těžká, možná existenční volba.

Vývoj v prvním týdnu po volbách ukázal, že prosazení změn v dosavadním směřování české politiky bude podstatně obtížnější, než se mnohým mohlo zdát v euforii o uplynulém víkendu.

13. 10. 2025

Bude mít vznikající vláda odvahu zlepšit české školství?

Ivo Strejček
člen správní rady IVK

ANO, SPD a Motoristé, tedy politické strany, které jednají o vytvoření budoucí české vlády, začínají v těchto dnech hledat shodu svých programových priorit. Jejich představitelé začali jednání o hospodářských a finančních problémech, bylo by ale velmi užitečné, aby se do centra jejich zájmu brzy dostalo také vzdělávání, významné zlepšení stavu českého školství a shoda nad tím, kam by se úroveň našeho vzdělávacího systému měla v následujících letech dostat.

Jsme znepokojeni neradostným stavem našeho školství a tvrdíme, že už dávno měl tento stav vyvolávat bouřlivou odbornou, společenskou a politickou debatu.

Institut Václava Klause se problematice kvality českého vzdělávání věnuje dlouhodobě a průběžně. Jsme znepokojeni neradostným stavem našeho školství a tvrdíme, že už dávno měl tento stav vyvolávat bouřlivou odbornou, společenskou a politickou debatu. Ač politikové a politické strany často mluví o školství jako o své významné programové prioritě, opak je pravdou. Ministry či ministryněmi školství se stávají nevýrazné politické postavy bez náležité odborné a společenské autority. Výsledkem tak zpravidla bývá stav, ve kterém nový ministr cítí neodbytnou potřebu přijít s vlastní „reformou" českého vzdělávacího systému, což obvykle vyústí v chaotický zmatek a ještě větší nepřehlednost.

Odborná pedagogická veřejnost, jak se zdá, buďto propadla apatii a únavě, neboť „reforma stíhá reformu", nebo se naopak v systému, ve kterém začíná být dovoleno téměř vše, vrhá do nepromyšlených, sporných či dokonce vzdělání škodlivých pokusů „zlepšit" jeho obsah i úroveň. Ani nejširší českou veřejnost zřejmě snižující se úroveň vzdělání našich žáků netrápí či nezajímá natolik, aby donutila politiky s neutěšeným stavem něco vážně míněného udělat.

Ani nejširší českou veřejnost zřejmě snižující se úroveň vzdělání našich žáků netrápí či nezajímá natolik, aby donutila politiky s neutěšeným stavem něco vážně míněného udělat.

Současně je třeba se vší vážností připomenout, že české školství nežije ve vzduchoprázdnu. Jestliže je nejrůznějšími aktivistickými skupinami průběžně a velmi cíleně (i skrze dokumenty ministerstva školství) napadána instituce rodiny, ono po tisíciletí osvědčené prostředí, ve kterém má být dítě vychováváno i ochraňováno, není se pak čemu divit, že rodina přestává svoji základní roli plnit.

Na jaké další neblahé jevy průběžně upozorňujeme?

- Souboj o naše školství považujeme za jednu z hlavních ideologických bitev současnosti, v níž se vede tichá válka o budoucnost mladé generace a tedy i o budoucnost naší země;
- Odmítáme ideologicky motivovaný politický tlak na nárok na vzdělání, oproti právu na vzdělání;
- Považujeme za mimořádně škodlivé průběžné rozvolňování (ve společnosti stále častější) vazby mezi výkonem a odměnou;
- Varujeme nejen před „indoktrinací shora" (oficiální dokumenty a každodenní politika ministerstva školství), ale také před „indoktrinací" zdola, za což považujeme neomluvitelně snadné pronikání nejrůznějších NGO s propagací ideologických doktrín do českých škol;
- Za nebezpečné považujeme bujení nových měkkých oborů postrádajících vážné metodologické fundamenty.

V podobném duchu lze, bohužel, pokračovat. I proto před námi čeká na zodpovězení otázka hlavní (kromě již zmíněných celospolečenských fenoménů): Jaký způsob myšlení ovládnul lidi zodpovědné za péči o kvalitu obsahu i formy českého vzdělávacího systému, jehož výsledkem je tragické zjištění, že (podle nejnovější Výroční zprávy Ústřední školní inspekce za rok 2024) 29 % žáků v 5. ročníku a 28 % žáků v 9. ročníku

Předplatné IVK na rok 2026

institut VÁCLAVA KLAUSE

Předplatné IVK zahrnuje pravidelný newsletter, newslettery plus, sborníky a ostatní publikace, pozvánky na semináře.

Základní cena předplatného je 1000 Kč.
Studentské předplatné 500 Kč.

predplatne@institutvk.cz

opouští české základní školy s *nejnižší* úrovní znalostí a vědomostí?

Jednou z odpovědí, ač není všem zřejmá, je příklon k budování „kompetenčního školství" namísto trvání důrazu na „oborovém školství", zaměňování pojmů „informace" a „znalosti", či ústup od vnitřního řádu a disciplíny.

Vzdělání založené na „dosahování kompetencí" považuji za nejradikálnější roztržku se staletou tradicí vzdělávání založeného na otvírání cest k nekonečnému, a pro žáky i vzrušujícímu, získávání znalostí z přesně definovaných oborů nejrůznějších lidských činností.

Vzdělání založené na „dosahování kompetencí" považuji za nejradikálnější roztržku se staletou tradicí vzdělávání založeného na otvírání cest k nekonečnému, a pro žáky i vzrušujícímu, získávání znalostí z přesně definovaných oborů nejrůznějších lidských činností. Orientací na kompetence se do vzdělání vplížila subjektivita, svévole, libovolnost, nedůslednost, povrchnost a lajdáctví. Každý si například může představit něco jiného pod kompetencemi reflexe a sebereflexe, pod rozvojem klíčových kompetencí, pod pěstováním gramotnostní kompetence, dispozicemi ke kompetencím čtení, ovládnutím matematických kompetencí či získat kompetence vyjasnit záměr psaní (abych jmenoval alespoň namátkou vybrané kompetence ze Vzdělávací strategie 2030+ schválené českým ministerstvem školství). Jsem si dokonce jist, že pro osvojení kompetencí vyjádřit vlastní názor není třeba vlastní názor vůbec mít.

Výsledkem „kompetenčního" vzdělávání je zanikání jasně vymezených oborů a rozmělněním jejich hranic tak, že „moderní" vzdělávání si dokonce troufá učit dějepis například v hodinách matematiky. „Ovládat kompetence" je mantrou všech, kteří tvrdí, že „vývoj je tak rychlý, že učit se něco nazpaměť je ztrátou času". V takovém systému je sice možné například nezávazně tlachat o stavu dnešní demokracie, výsledek však bude problematický, když žák nebude tušit nic o existenci a problémech demokracie ve starověkém Řecku (z nichž by leccos užitečného mohl pro dnešek vyvodit).

Orientací na kompetence se do vzdělání vplížila subjektivita, svévole, libovolnost, nedůslednost, povrchnost a lajdáctví.

Lze tedy v takovém stavu něčím obecným přispět k programové debatě o budoucnosti naší země?

- Opusťme nebo alespoň zásadně opravme Strategii vzdělávací politiky ČR 2030+. Soustřeďme se na zvýšení kvality vzdělání, Strategii zbavme všech ideologických zátěží;
- Zrušme inkluzi;
- Zamysleme se nad smysluplností vzdělávání založeného na osvojování subjektivně chápaných kompetencí;
- Kompetenční vzdělávání založené na představě, že učit se má pouze to, co najde v životě praktické využití, je mylné. Lidé se mají učit i to, co mnozí z nich v budoucím životě nemusí využít, neboť právě tento přístup jim pomůže ve formování vlastního kritického názoru, tak nutného v jakékoliv lidské činnosti;
- Důsledně rozlišujme mezi „znalostmi" a „informacemi". Soudobý trend ovládnout jakési informační a digitální kompetence vůbec neznamená, že si žáci současně osvojují znalosti;
- Nepokračujme v nastaveném trendu „méně biflování". Hledejme způsoby, jak do výuky vrátit co nejvíc náročnosti;
- Zamezme dalšímu oslabování vazby mezi výkonem a odměnou. Trend „nestresování" žáků, tedy nezkoušení, neukládání domácích úkolů, neznámkování je pro budoucí život mladých lidí osudově škodlivý;
- Je nezbytné omezit na nejnižší možnou míru vliv nestátních a neziskových organizací, které za peníze daňových poplatníků a mimo jakoukoli kontrolu prosazují do vzdělávání vlastní sporné koncepty (nesmí být napříště vůbec možné, aby neziskovka Prague Pride pořádala pro učitele a školní inspektory vlastní placená školení, či aby Člověk v tísni měl výlučný přístup do vzdělávacích zařízení se svými aktivistickými programy);
- Usilujme o to, aby všichni žáci na českých základních školách mohli dosáhnout porovnatelné sumy znalostí. K tomu lze dojít pouze vnesením řádu do vzdělávacího systému a odstraněním (dnes už evidentně škodlivé) dobrovolnosti;
- Liberalizace vzdělání by neměla znamenat ústup od systému a řádu, ale musí být otevřením přístupu k získání nejširšího množství znalostí a dovedností všem žákům, kteří o to stojí;
- Škola bez podpory rodiny (a naopak) nikdy nemůže dosáhnout kvalitních výsledků. Braňme rodinu a nedovolme další oslabování její role v naší společnosti.

Není třeba popisovat jednotlivosti a drobnosti, které trápí dnešní český vzdělávací systém, je nutné si uvědomit obecné charakteristiky a trendy, které škodí. Jen tak lze našemu vzdělání pomoci.

Je k tomu česká budoucí vláda osobnostně i obsahově připravena?

21. 10. 2025

NOVINKA

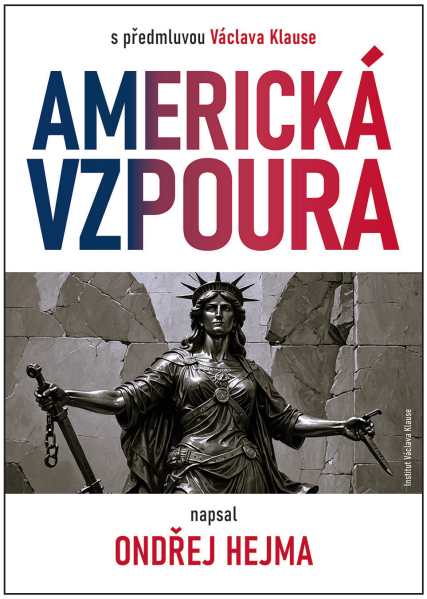

Ondřej Hejma: Americká vzpoura

„Americe jsem bez nadsázky zasvětil celý svůj dospělý život," píše Ondřej Hejma, který se zemi za velkou louží věnoval jako student angloamerických studií, překladatel, novinář Associated Press i muzikant kapely Žlutý pes. Ve své nejnovější knize se vrací k nejdramatičtějšímu okamžiku, který na své americké horské dráze zažil – k volbě 47. prezidenta Spojených států.

Jeho „depeše", původně psané pro čtenáře časopisu TO, přinášejí autentickou náladu oněch dnů, kdy do posledního okamžiku nebylo jasné, jak to všechno dopadne. „V posledním týdnu těch voleb jsem názor na to, zda vyhraje Kamala nebo Donald, změnil asi třikrát. Nevěděl jsem vůbec nic, a tak je to dodnes," přiznává autor s nadhledem sobě vlastním. Ondřej Hejma zachycuje fakta i okamžité dojmy, v jeho textech o Americe ale nechybí ani romantické spekulace a odvážné hypotézy. „Je jen na čtenáři, aby posoudil kolikrát jsem byl mimo, a kolikrát ne", dodává autor.

Výsledkem je osobitá kronika doby, která vás vtáhne do dění a připomene okamžiky, kdy šlo o všechno.

132 stran, brožovaná, 200 Kč

objednávky na: **www.institutvk.cz**